

O vzniku programu

Program *DOJDU dál* je výsledkem praktické maturity Jasny Simonové a Lukáše Nehasila, studentů Gymnázia Přírodní škola, o. p. s. Zúročil dlouholeté zkušenosti školy v oblasti projektového vyučování. Prakticky byl ověřen ve školním roce 2011/2012 a na podzim 2012 se 128 žáky ze ZŠ Albrechtická, ZŠ a MŠ Středokluky, ZŠ Strossmayerovo náměstí a Gymnázia Přírodní škola, o.p.s.

Zkuste to taky...

Metodické materiály, podrobnější informace o programu *DOJDU dál* a jeho vzniku najdete na:

<http://www.archiv.czweb.org/maturity/2012-2013.html>

Napište nám...

Budeme rádi za Vaše otázky, připomínky i komentáře. Ještě raději se dozvíme o Vašich zkušenostech s programem *DOJDU dál*.

Kontaktovat nás můžete na adrese dojdu.dal@gmail.com

Velmi děkujeme všem dospělým i dětem, kteří se zúčastnili ověřování programu. Zvláště rádi bychom poděkovali učitelům a kapitánům, podílejícím se na jeho přípravě a organizaci.

© Gymnázium Přírodní škola o.p.s., 2013, www.prirodniskola.cz

Text: Jasna Simonová, Lukáš Nehasil, Fotografie: PaedDr. Milena Sedlmayerová a archiv Přírodní školy

DOJDU dál

Skupinové a badatelské vyučování v přírodě

Pro koho?

Pro věkově smíšenou skupinu 30 až 50 žáků od 5. do 9. třídy ZŠ (a odpovídající ročníky víceletých gymnázií)

Kolik času?

1 až 2 dny + 1 den s vybranými žáky

Kolik učitelů?

Alespoň 1 na každých 12 dětí

Kde?

Ve škole, v přírodě a obci blízko školy

Připravte pro své žáky program, ve kterém společně dojdete dál. Vykročte ze školy ven a poznejte blíže své okolí a jeho minulost. Překročte hranice jednotlivých vyučovacích předmětů a sdílejte vzájemně své poznatky. Opusťte na chvíli zaběhané koleje vztahu učitel - žák a zkuste se učit od sebe navzájem. Zažijte školu trochu jinak.

Jak DOJDU dál?

Děti učí děti

Ukažte dětem, že učit nemusí jen dospělák a nechte je, aby si vyzkoušely roli učitele. Využijte toho, že jsou vrstevníkům blíže věkem i zkušenostmi a že jich může být více než učitelů. „Dětský učitel“ se tak nejen sami lépe naučí to, co budou předávat svým spolužákům, ale vyzkouší si také, jaké je být ve vaší kůži. Poznají, jak je náročné udržet si autoritu a že je důležité, aby děti předkládaná činnost zaujala a aby cítily, že je smysluplná.

O přírodě v přírodě

Máme-li se učit o světě, pojďme ven. Když se děti učí chápat přírodu a historii, měly by je přitom prožívat všemi smysly. To, co zjistí, poznají nebo si představí, tak nebude mít podobu pouze dílčí informace, ale celistvého zážitku.

Jeden s druhým, všichni spolu

Na cestě k hlavnímu výstupu celé práce musí své síly spojit mladší i starší děti. Dostanou tak možnost své dovednosti navzájem poznat a uvědomit si jejich hodnotu. Zažijí, jak důležitá je spolupráce, schopnost dobře rozdělit práci a v neposlední řadě, jaká při tom může být legrace.

S dětmi za školu

Zjistěte více o okolí své školy a obci, kde žijete. Navštivte společně blízká místa, kde jste možná ještě nebyli, a spolu s dětmi poznejte zdejší rostliny či neznámé živočichy ve vodě. Vydejte se společně na dobrodružnou cestu poznání.

Přemýšlíme, učíme se

Podpořte v dětech vědomí, že učení není jen sezení v lavicích a naslouchání výkladu učitele, ale především dobrodružství samostatného poznávání a myšlení. Ukažte jim, jak s jednoduchými pomůckami jako je cedník nebo pravítko zkoumat svět kolem sebe a objevovat v okolní přírodě a krajině jejich zákonitosti.

Co o programu říkají děti?

Co se Ti nejvíce líbilo?

Samostatné chování

spolupráce s mladšími, uspořádání bylo dobré učit si to od dětí

že jsme putovali lesem a že sem byla na místě na kterém se ještě nebyla

Co ses naučil/a nového?

čítovat

převážně hledat v mapě

když sem netušila že okolo nás je lesík stromů a že to není moc starý les.

Jaký máš pocit ze své práce kapitána?

Byla to dobrá zkušenost

Celkem dobrý, nesdělím jsem se trochu při této roli, ale myslím, že jsem to zvládnul dobře.

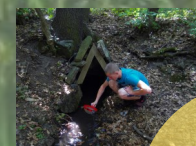
Která tři slova se Ti vybaví, když si na program vzpomeneš?

Lábat, poznávání, spolupráce

KABANA
STROMY
PLAKAT

Příprava a realizace programu

 Přípravné aktivity.

 Aktivity projektového dne.

Výběr místa a témat

Učitel vybere v okolí školy vhodnou lokalitu a témata, kterými se žáci budou zabývat.

Nabídka spolupráce

Nabídne ve třídách možnost spolupráce na programu a zároveň osloví žáky, kteří by se podle něj mohli stát kapitány.

1. schůzka s kapitány
30 minut

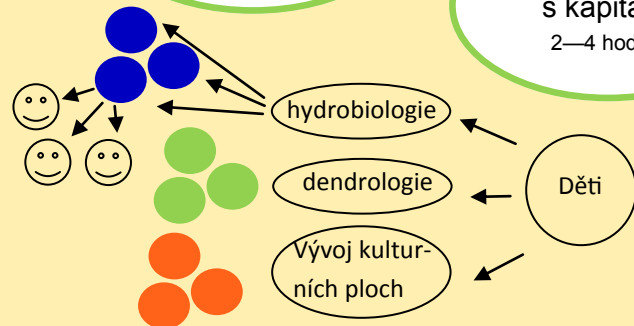
Učitel vybraným kapitánům popíše celý program a jejich vlastní roli v něm. Rozdělí kapitány k jednotlivým tématům výzkumů a pověří je prvními úkoly.

2. schůzka s kapitány
2–4 hodiny

Kapitáni si vyzkouší práci v terénu a odpovědět na zadané otázky, vytvoří také návrh výstupu.

3. schůzka s kapitány
15 minut

Učitel zrekapituluje jednotlivé úkoly.

Seznámení s průběhem dne
10-15 minut

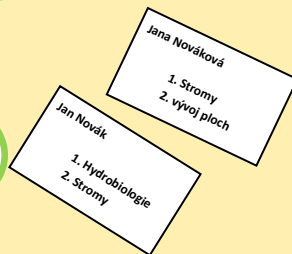
Učitel děti seznámí s průběhem dne a vysvětlí práci v týmech i roli kapitána.

Rozdělení dětí do týmů

Učitel děti rozdělí do jednotlivých týmů, k týmům přiřadí kapitány. Každému tématu by se měl věnovat stejný počet týmů, ve kterých by měly být tři až čtyři děti včetně kapitána.

Rozdělení k tématům

Všem dětem jsou stručně představena jednotlivá témata a děti na podepsané lístečky napíší dvě, kterým by se věnovaly nejraději.

Úvodní hra
15 minut

Během úvodní hry se týmy sehraji.

Práce v terénu
70 minut

Děti jsou vedeny konkrétními úkoly a otázkami, na kterých pracují v jednotlivých týmech vedených kapitány.

Kombinované skupiny
15 minut

Po návratu do školy se týmy sejdou v kombinovaných skupinách. Navzájem si představí, postup a výsledky své práce.

Zpracovávání výstupů
90 minut

Ve skupinách děti své poznatky zpracují do podoby plakátu či PC prezentace.

Prezentace výstupů
20-45 minut

Své výstupy skupiny prezentují před ostatními.

Zhodnocení
10 minut

Učitel zhodnotí výsledky týmů, dětem poděkuje a ocení jejich aktivitu. Podrobnější reflexe by měla proběhnout v delším časovém odstupu po programu.

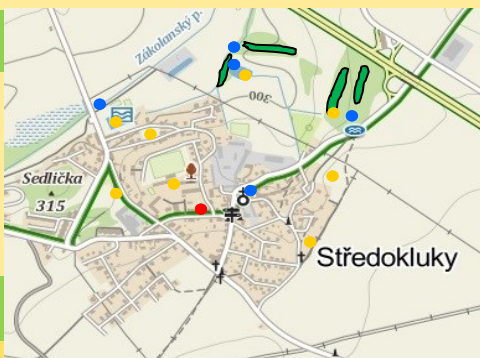
Jak to může vypadat...

Středokluky, základní škola, 5.—9. třída,
43 dětí (z toho 12 kapitánů), šest učitelů, 27. června 2012

Dvanáct týmů se zabývalo životem pod vodou, vývojem stromového porostu a historií krajiny. Kombinací vždy jednoho týmu od každého zaměření vznikly čtyři kombinované skupiny, každá vytvořila jeden plakát.

Legenda

- Škola
- Stanoviště:
 - Tajemný život pod vodou
 - Výlet do minulosti
 - Věštění stromům pomocí pravítka

Výlet do minulosti

Týmy měly ve vesnici a jejím okolí navštívit několik míst a podle historické mapy zjistit, co zde bylo v minulosti. Žáci také kreslili sami sebe na daných místech před 200 lety. Tehdy se například na místě dnes už neznatelného lomu sáňkovat nedalo.

Tajemný život pod vodou

Děti pomocí cedníků lovíly na dvou až třech stanovištích bezobratlé žijící ve vodě. Pomocí obrázkových klíčů živočichy určovaly a jednotlivá stanoviště mezi sebou porovnávaly.

Věštění stromům podle pravítka

Děti zjišťovaly průměr stromů, jejich druh a věkové stadium. Ze zjištěných údajů odhadovaly, jak bude porost vypadat v budoucnu.

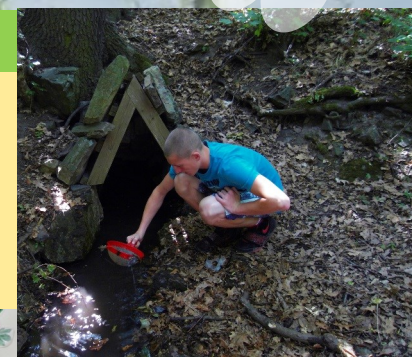
Ukázka jednoho ze čtyř plakátů, které děti ze Středokluky vyrobily.

Co je důležité vědět...

Témata

V rámci programu se děti ve skupinkách zabývají různými tématy. Zkoumat mohou například vývoj stromového porostu, drobné bezobratlé živočichy žijící pod vodou či historii okolní krajiny. Součástí příručky k programu je popis devíti aktivit, ze kterých si učitel vždy několik vybere.

Výlet do minulosti

Po stopách starých povozů

Věštění stromům pomocí pravítka

Tajemný život pod vodou

Zámky, domy, barabizny a budky

Stromy a jejich příběhy

Řekni, kde ty kytky jsou

Kapitáni

Proč to zde roste?

Velmi důležitým prvkem programu je zapojení žáků do jeho přípravy a samotné organizace. Proto se část žáků stává **kapitány**, kteří si aktivitu vyzkouší už před projektovým dnem v rámci **přípravných schůzek**. Aktivitu poté vysvětlí svému **týmu** - nejvíce třem dalším dětem, které pracují během celého programu společně. Dalšími úkoly kapitána je svůj tým vést a zastupovat ho při komunikaci s učitelem.

Z toho, že se kapitáni projektu věnují už předem a tedy intenzivněji než ostatní členové jejich týmů, by měla vycházet i jejich autorita. Ta jim společně se zkušenostmi z kapitánského dne umožňuje do jisté míry naplňovat vůči ostatním členům týmu roli učitele. Zároveň by kapitáni měli patřit spíše mezi starší či zkušenější účastníky programu.

